

ОБҐРУНТУВАННЯ ІМПЕРАТИВІВ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ ЯК ФАКТОРУ ДИНАМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА SUBSTANTIATION OF THE IMPERATIVES OF INNOVATIVE MANAGEMENT TECHNOLOGIES AS A FACTOR FOR THE DYNAMIC DEVELOPMENT OF THE ENTERPRISE

У статті розглянуто генезу теорій інноваційного розвитку, яка дозволила виокремити основні імперативи формування інноваційних технологій для забезпечення динамічного розвитку підприємства. Представлено синтетичну модель трансформації технологій управління в інноваційні технології управління.

Ключові слова: теорії інновацій, принципи динамічного розвитку, імперативи, модель трансформації, інноваційні технології управління.

В статье рассмотрено генезу теорий инновационного развития, которая позволила выделить основные императивы формирования инновационных технологий для обеспечения динамического развития предприятия. Представлено синтетическую модель

трансформации технологий управления в инновационные технологии управления.

Ключевые слова: теории инноваций, принципы динамического развития, императивы, модель трансформации, инновационные технологии управления.

The article deals with the genesis of theories of innovation development, which allowed to distinguish the main imperatives of the formation of innovative technologies to ensure the dynamic development of the enterprise. The synthetic model of transformation of management technologies in innovative management technologies is presented.

Key words: theory of innovations, principles of dynamic development, imperatives, model of transformation, innovative technologies of management.

УДК 658.589:330.3

Мартинюк О.А.

к.е.н., доцент кафедри менеджменту
Міжнародний гуманітарний університет

Постановка проблеми. Сучасні умови економічного середовища, яким притаманні стрімкий розвиток технологій, скорочення періодів життєвого циклу товарів, розмивання зміни галузевих ринків та бізнес-моделей, трансформація глобалізаційних процесів, інтеграційні трансформації геоekonomіки, вимагають від підприємства формування таких умов функціонування, які налаштовані на гнучкі системи оперативного і стратегічного реагування. Світовий досвід показує, що здатність сформувати такий адаптивний механізм управління є найважливішим фактором ефективного функціонування та стабільного розвитку сучасних підприємств. При цьому будь – які зміни містять у собі протиріччя між прагненням підприємства як економічної системи зберегти стабільність з одного боку і необхідністю її постійного розвитку іншого. Тому для підтримки стану функціонування та розвитку підприємства обов'язково повинні враховувати імперативи динамічного розвитку, які є важливими для підприємств у незалежності галузевого та географічного характеру. Отже, наукове обґрунтування імперативів інноваційних технологій управління підприємствами дасть змогу визначити головні акценти для сучасного розвитку підприємств, що, на наш погляд, є найважливішим питанням та створює широку науково-дискусійну платформу.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Теоретико-методологічне підґрунтя визначення імперативів стратегічного управління, інноваційного розвитку економіки та підприємства започатковано в роботах багатьох визначних вітчизняних та зарубіжних учених. Фундаментальні дисертаційні дослідження щодо імперативів глобального розвитку економічних систем

проведені в роботах Н. Стукало, І. Тимків, О. Швиданенко. Найбільш вагомий дослідження в означеному напрямі проведено такими авторами, як: Л. Федулова, Д. Воронков, Д. Шервуд, Е. Фламгольц, Г. Мінцберг, І. Адізес та інші.

Але, незважаючи на вагомий науковий внесок, на даний час існує багато проблем теоретичного і методологічного характеру, пов'язаних з формуванням дієвої концепції інноваційного управління підприємствами.

Особливо слід звернути увагу на відсутність цілісних наукових обґрунтувань імперативів інноваційних технологій управління з урахуванням найбільш впливових факторів для динамічного розвитку підприємства. Особливості праць учених полягають у тому, що питання методології інноваційних технологій управління розглядаються переважно, як другорядні незначні фактори, допоміжні регулятори стратегічного управління. Однак, відомо, що реалізація визначених стратегій базується на визначених інструментах, прийомах та методах, а успішність та дієвість їх функціонування формується комплексом технологій управління та якісною їх реалізацією [1, 2]. Отже, широкою платформою для наукових розробок повинні стати дослідження, присвячені обґрунтуванню механізму формування адаптивних технологій управління, які зможуть забезпечити динамічний розвиток підприємства. При цьому головним фактором, який спонукає до постійного наукового пошуку з означеної проблематики, є загально-визнана орієнтація світового економічного простору на економіку «знань та інновацій», що вимагає безперервного моніторингу та систематизації факторів, які формують стан бізнес-середовища і виступають ключовими релевантними факторами.

Постановка завдання. Метою дослідження є удосконалення наукового обґрунтування імперативів інноваційних технологій управління підприємством з урахуванням системних тенденцій трансформації сучасного бізнес-середовища, та його тяжінням до динамічного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Базуючись на сутності терміну «імператив» та його розумінні в економічній площині можна визначити, що імперативи розвитку економічної системи, це визначальні вимоги та цільові орієнтири системи підприємства як цілісного утворення, так і окремих її складових.

Визначення пріоритетних факторів формування інноваційної моделі технології управління має вагомим значення для динамічного розвитку підприємства. Все більше уваги привертають різні аспекти інноваційної моделі розвитку, за допомогою яких можливо оптимально досягти економічної сталості окремого підприємства, окремого регіону, або країни [4,8]. Теорії інновацій формувалися еволюційним шляхом за різними напрямками в залежності від особливостей і основних тенденцій розвитку ринку та економіки, акцент у дослідженнях ставився на тому чи іншому комплексі проблем. У загальному вигляді генезис теорій інноваційного розвитку зображено на рис. 1.

На початку ХХ ст. однією із ключових теорій розвитку була теорія циклів. Науково-технічний прогрес розглядався, як рушійний фактор циклічного інституціонального економічного розвитку. Подальший розвиток економічних теорій розвитку пов'язаний з розвитком індустріального суспільства і з появою та поширенням теорії постіндустріального суспільства. Ця теорія ґрунтується на дослідженні формування і розвитку суспільства на основі прогресу нового знання, технології суспільного виробництва. Розвиток теорії про інновації відображає нові дослідження у науці, техніці, технологіях, управлінні. Для проведення ґрунтовного дослідження, необхідно визначити базові положення та принципи категоріального апарату загальної теорії розвитку систем, теорій самоорганізації, та теорій синергічного розвитку, які дають можливість, сформувати гносеологічний базис теорії розвитку інноваційних технологій та обґрунтувати основні імперативи [3,5].

Основний базис комплементують об'єкт, предмет теорії, основні методи дослідження процесів функціонування і розвитку об'єкта, методологію теорії і відповідний категоріальний апарат.

Об'єктом теорії розвитку інноваційних технологій є відкриті системи, до яких належать, соціально-економічні системи різного рівня ієрархії і специфіки діяльності. Предметом теорії інноваційних технологій виступає процес динамічного розвитку відкритої системи, що виражається в зміні її характеристик у просторі і часі.

Загальнотеоретичним методом теорії розвитку інноваційних технологій, тобто способом пізнання руху відкритої системи, є метод моделювання її поведінки в умовах нестационарного стохастичного зовнішнього середовища. Даний метод на основі оцінки і аналізу ретроспективних тенденцій функціонування і розвитку системи, визначення причин і джерел виникнення та тенденцій дозволяє розробити комплекс економіко-математичних моделей управління системою, що відбивають унікальність її поведінки в просторі (зовнішнє оточення) і часі, а також визначити вектор (або атрактор) розвитку системи в майбутньому.

Методологія будь-якої теорії являє собою вчення про її метод і включає сукупність принципів, прийомів і специфічних методів дослідження. Структурування принципів є важливою задачею для наукового дослідження. Вивчення, дослідження, узагальнення світового наукового досвіду топологічної мережі даного напрямку [1-11] дозволяє сформулювати наступну класифікацію принципів розвитку інноваційних технологій (рис. 2).

Оскільки інноваційні технології – це цілеспрямований системний набір прийомів, засобів організації діяльності, що охоплює весь процес від визначення мети до одержання результатів, то система зрушується, змінюється і розвивається завдяки впливам внутрішніх чинників. Тому інноваційні технології тісно пов'язані з ідеями і досвідом різних областей науки [1, 3,5,6].

Ефективність технологій управління перевіряється через прийоми, методи організації робіт, терміни і тривалість виконання процедур, вимоги до кваліфікації персоналу. Проте, фактичним підґрунтям розвитку технологій управління, слід визнати аналіз практики застосування підприємствами відповідних інструментів та інноваційних технологій.

На основі комплексного підходу до процесу створення інноваційної технології та формування діючого механізму управління, виділимо п'ять базових імперативів інноваційності, які безпосередньо впливають на створення унікального ефекту в геномі технології управління [6,7,10]:

- I. Світовий поріг знань;
- II. Розмір фінансових ресурсів на інновації;
- III. Наявність інноваційної кадрової компоненти;
- IV. Поле інноваційної активності;
- V. Інноваційний клімат.

Як бачимо, визначені сегменти створюють локалітет конусу притягнення, де визначальним фактором трансформації або фазового переходу підприємства на вищий рівень управлінсько-технологічної зрілості виступає технологія управління. На рис. 3. представлена синтетична модель трансформації традиційних технологій управління в інноваційні технології управління.

Основними інноваційними тенденціями світового розвитку є:

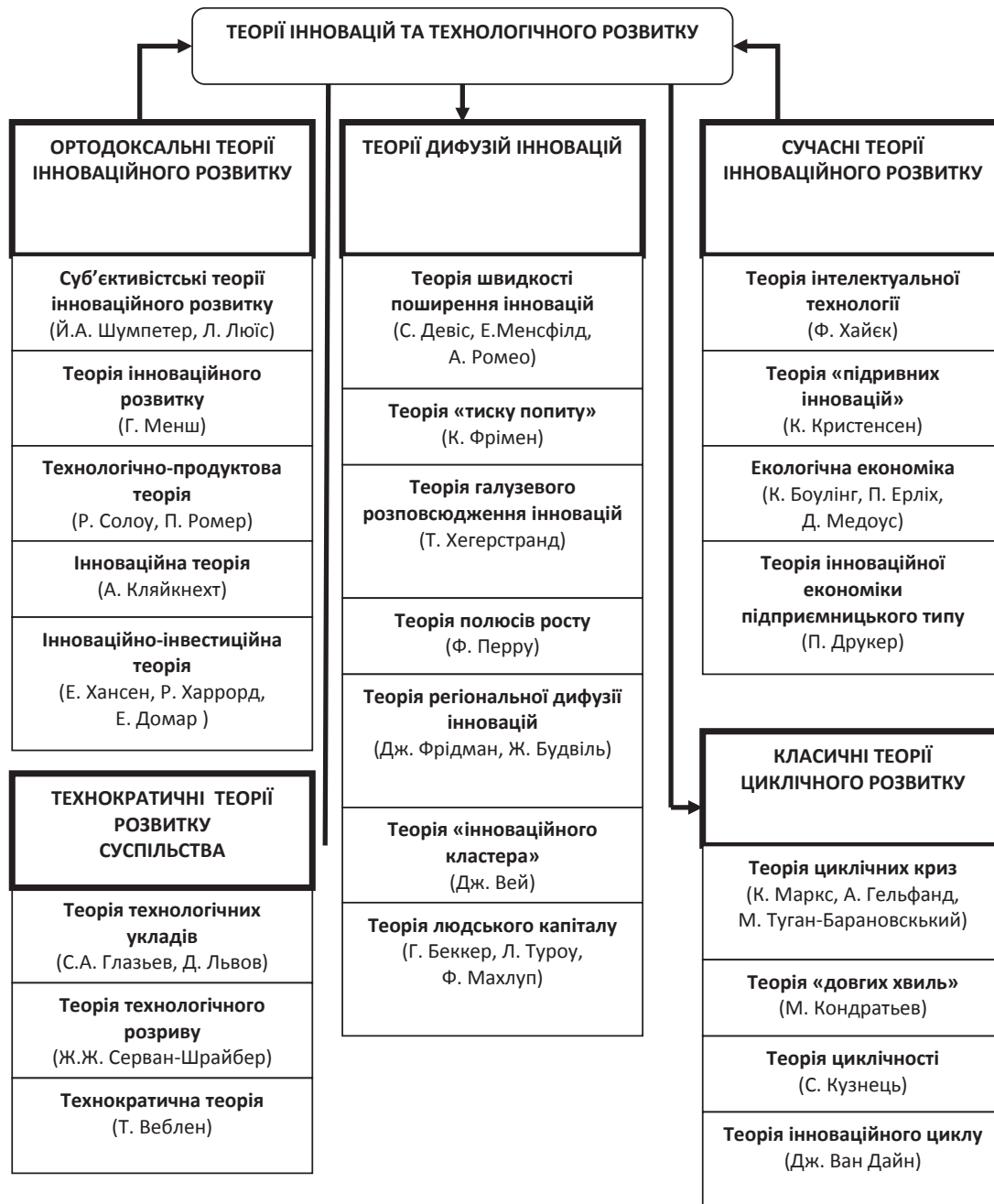

Рис. 1. Генеза теорій інноваційного розвитку

Джерело: узагальнено та сформовано автором на основі [2, 4, 8, 9, 10]

Волатильність. Можливість оперування та обробка великої кількості даних (акумулявання, оброблення, аналіз, зберігання великих обсягів даних різного типу, для опрацювання яких недостатньо можливостей традиційних систем баз даних, із можливостями постановки локальних «експериментів», а побудова прогнозних моделей багаторівневої складності в різних областях досліджень в оптимальному режимі.

Емерджентність. Розвиток нових форм комерції (електронного бізнесу, електронної комерції), нових

форм підприємництва (віртуалізація підприємств або структурних підрозділів), нових форм розрахунків (поява нових видів валют WebMoney, Bitcoin, та інших видів квазівалют). Це призводить до необхідності створення нових алгоритмів управління та нових більш складних систем управління та взаємодії і вимагає необхідність розробки кардинально нових технічних стандартів і регуляторної бази.

Мобільність. Практичне стирання кордонів між мобільними пристроями різних типів і традиційними комп'ютерами, а наявність Інтернету ство-

Рис. 2. Групування базових принципів динамічного розвитку інноваційних технологій управління

Джерело: авторська розробка

рює точки доступу із будь-якої локації на планеті. Це змушує терміново змінювати та адаптувати бізнес-моделі до нових форм бізнес-середовища, яке постійно трансформується, створюючи нові гібридні види економічної діяльності.

Кібербезпека. Масове явище, яке динамічно набирає обертів. Соціальна та економічна емерджентність, постійна трансформація та мобільність приводить до підвищення уразливості всіх видів інформаційно-комунікаційних систем, створюючи загрози як планетарного характеру, так і на рівні держави, окремого підприємства, окремої фізичної особи. Зростання частоти та різноплановості атак, проникнень та шахрайств, вимагає значного ускладнення засобів захисту ІТ-систем, сервісів, хмарних та Hosting платформ, що вимагає значних фінансових ресурсів.

Розвиток нового середовища знань стає основою сучасного модернізаційного проекту розвитку різних сфер суспільно-ї діяльності, та спирається на базові принципи інтелектуалізації: креативності та новаторства, недоторканності інтелектуальної власності тощо.

Інноваційним технологіям управління притаманні наступні властивості:

- високий ступінь розчленованості процесів на стадії, що створює унікальне середовище для

виникнення нових можливостей для модернізації та автоматизації. Це найважливіша характеристика інноваційного технологічного процесу;

- системна повнота (цілісність) процесу включає упорядкований багато елементний набір для забезпечення необхідної завершеності дій на певному етапі процесу;

- регулярність та циклічність процесів з однозначністю та рекурсивністю окремих його фаз, що дозволяє застосовувати середні та інтегральні індикаторні показники, що створює можливість стандартизації та уніфікації [1-11].

Висновки з проведеного дослідження. Проведене дослідження дало змогу визначити та науково обґрунтувати основні принципи динамічного розвитку та імперативів які визначають інноваційні технології управління як рушійну силу розвитку підприємства. З метою детального визначення імперативів узагальнено напрями фундаментальних перетворень сучасних умов господарювання.

На наш погляд, формування адаптивного процесу інноваційного розвитку технологій управління повинно ґрунтуватися на формуванні механізму динамічного розвитку.

Отже, для створення дієвих систем управління підприємствам необхідно враховувати означені імперативи і на їх основі розбудовувати механізми реалізації динамічного розвитку. До перспектив

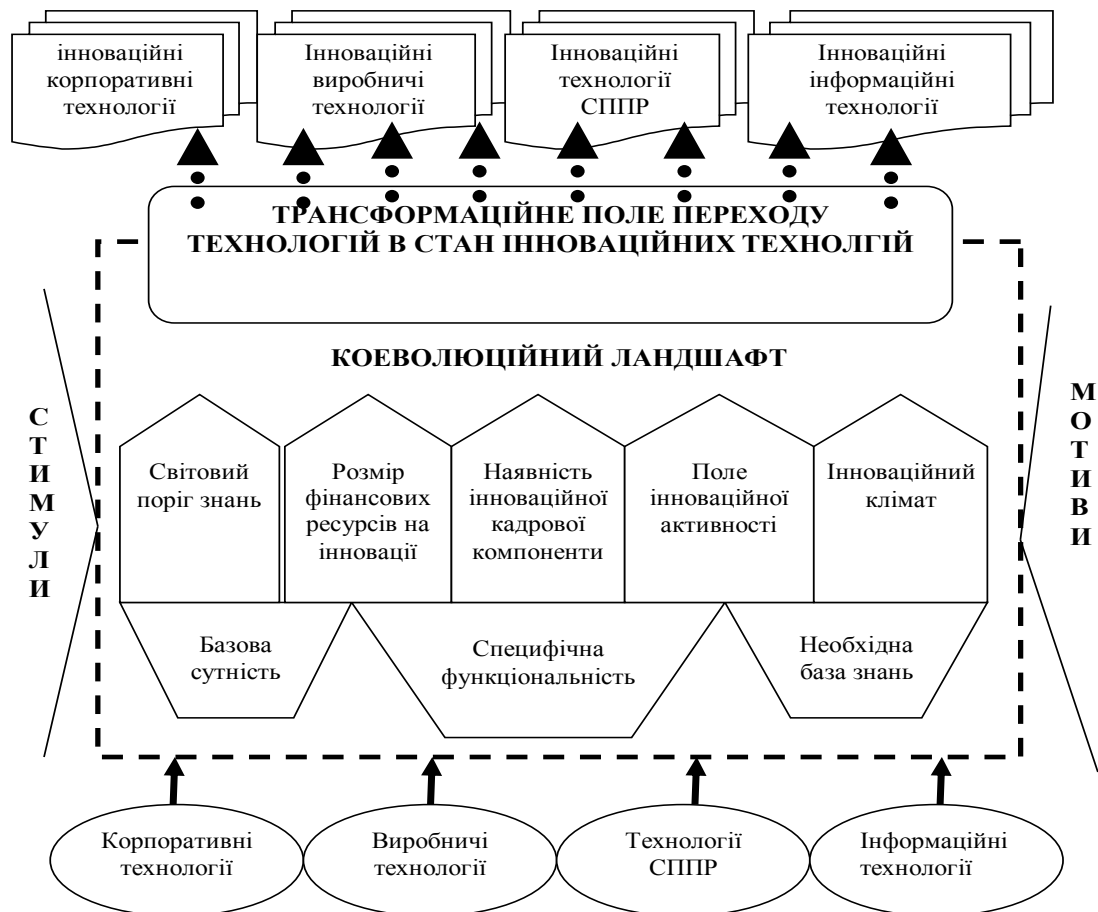

Рис. 3. Синтетична модель трансформації технологій управління в інноваційні технології управління

Джерело: авторська розробка

подальших досліджень слід віднести удосконалення методології кількісного прогнозування тенденцій трансформації сучасного бізнес-середовища та визначення ефективності впровадження інноваційних технологій управління.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Адизес І. Управление жизненным циклом корпорации / И. Адизес; пер. с англ. под. ред. А. Сеферяна. – СПб.: Питер, 2007. – 384 с.
2. Богашко О.Л. Еволюція теоретичних підходів до інноваційного розвитку в економічній науці / О.Л. Богашко // Вісник бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2013. – №2 (22). – С. 23–29.
3. Воронков Д. К. Управление змінами на підприємстві: теорія та прикладні аспекти: монографія / Д. К. Воронков. – Х.: ІНЖЕК, 2010. – 340 с.
4. Гусєва О.Ю. Імперативи стратегічного управління торговельними підприємствами з урахуванням макротрендів бізнесу / О.Ю. Гусєва // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2015. – Випуск 2(12). Том 1. – С. 99-105.
5. Прахалад К. Пространство бизнес-инноваций. Создание ценности совместно с потребителем / К. Прахалад, М. Кришнан; пер. с англ. под. ред. И. Войтенко. – М.: Альпина Паблишерз, 2011. – 258 с.

6. Рибіна Л.О. Інтелектуальний капітал як чинник розвитку економічних процесів / Л.О. Рибіна // Економіка та суспільство. – 2016. – Випуск 2. – С. 341-345.

7. Саєнко Г.В. На шляху до використання інформації і знання як складових інтелектуального капіталу / Г.В. Саєнко, Л.І. Мікуленко // Вісник СНУ ім. В. Даля. – 2011. – № 15. – Ч. 2. – С. 262–269.

8. Стукало Н.В. Глобальні імперативи розвитку національних фінансових систем: Автореф. дис.... доктора економічних наук /08.00.02 – Світове господарство і міжнародні економічні відносини. / Н.В. Стукало. – Київ: ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», 2009. - 50 с.

9. Тимків І.В. Система сучасних соціально-економічних імперативів глобального розвитку // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2014. – Випуск 6. – Частина 1. – С. 133-136.

10. Швиданенко О. Глобальна парадигма конкурентоспроможності: імперативи становлення та розвитку: Автореф. дис.... доктора економічних наук / О. Швиданенко. – Київ: Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, 2007. – 58 с.

11. Martunyuk O. Actual forms of agrarian business organizing under contemporary conditions // Scientific Economic journal. «Actual Problems of Economics» Actual.. – 2015. – №8 (170). – Pp. 188-193.